

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

за провеждане на държавни изпити за придобиване трета степен
на професионална квалификация

**СПЕЦИАЛНОСТ: №1282 МОДЕЛИРАНЕ И КОНСТРУИРАНЕ НА КОЖЕНО -
ГАЛАНТЕРИЙНИ ИЗДЕЛИЯ**

София, 2004 година

1. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Изпитната програма е предназначена за организиране и провеждане на държавните изпити по теория и практика на специалността за придобиване на трета степен на професионална квалификация по специалността **Моделиране и конструиране на кожено-галантерийни изделия** от професионална област **12 Лека промишленост** на Списъка на специалностите и професиите за професионалните училища от 1993 година.

С държавните изпити по теория и практика на специалността се извършва проверка и оценка на професионалните компетенции.

Изпитната програма цели да определи единни критерии за оценка на професионалните компетенции, изискващи се за придобиване трета степен на професионална квалификация.

Изпитната програма е разработена на основание ЗНП, ЗПОО и действащите учебни планове и програми за специалността.

2. ФОРМА НА ИЗПИТИТЕ.

Държавните изпити за придобиване трета степен на професионална квалификация по специалност Моделиране и конструиране на кожено-галантерийни изделия са два:

➤ **Държавен изпит по теория на специалността** – писмена разработка на изпитна тема от учебното съдържание от задължителната професионална подготовка с продължителност 4 астрономически часа.

Изпитните теми са определени на базата на учебното съдържание от учебните предмети от раздел Б – задължителната професионална подготовка на учебния план. Те са съобразени с професионалните компетенции, които учениците се изисква да придобиват в процеса на обучение по професията.

За провеждане на **държавния изпит по теория** на специалността се подготвят **изпитни билети**. **Изпитният билет** съдържа наименованието на изпитната тема и план-тезиса на учебното съдържание.

Пример:

Изпитен билет №...

ИЗПИТНА ТЕМА: Моделиране и конструиране на дребно кожено-галантерийно изделие по задание от изкуствена кожа

План – тезис:

- Скица на модела.
- Основен чертеж на изделието, детайлиране, шаблони.
- Техническа характеристика.
- Описание на технологичната последователност на изработване.
- Определяне вместимост на лицеви детайли на милиметрова хартия.
- Организация на производствения процес.

Изпитният билет се изтегля в деня, определен за изпита и е един за всички ученици, обучавани по специалността в училището.

За подготовка за държавен изпит по теория на специалността на учениците се предоставят материалите по **т.3.2.** и по **т.3.3.** и използваната литература.

За държавните изпити по теория и практика на специалността учениците ползват чертожни инструменти и моливи.

➤ **Държавен изпит по практика на специалността** - изпълнение на индивидуални практическо задание, разработено от училището в съответствие с тази изпитна програма с продължителност до 3 дни.

С държавния изпит по практика на специалността се проверяват и оценяват практическите компетенции, изискващи се за трета степен на професионална квалификация.

3.СЪДЪРЖАНИЕ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА СПЕЦИАЛНОСТТА

Изпитната програма за държавния изпит по теория на специалността съдържа:

- професионалните компетенции, които следва да се придобият в процес на обучение по специалността;
- учебните предмети и учебното съдържание по учебните предмети от раздел Б на учебния план, въз основа на които се формират професионалните компетенции;
- списък на изпитните теми и план-тезис на учебното съдържание /предоставят се на учениците за подготовка за изпита/;
- критерии за оценяване на професионалните компетенции;
- система за оценяване.

3.1.Професионални компетенции, придобити в резултат на обучението по специалността.

Професионални компетенции	Тежест на компетенциите в %
1. Съставя скица на модела.	5
2. Разработва основен чертеж на модела и го детайлира.	30
3.Разработва и прилага методика на конфекционирание на кожено-галантерийното изделие.	25
4. Познава и обслужва видовете машини за изработване на кожено-галантерийните изделия.	15
5.Познава и подбира основните и помощни материали за изработване на кожено-галантерийни изделия.	15
6. Познава и спазва правилата за безопасна работа в различни производствени условия.	5
7.Познава основите на икономиката и мениджмънта.	5

3.2. Тематични области, учебни предмети и учебно съдържание, въз основа на които се формират професионалните компетенции.

№ по ред	Тематични области, учебни предмети, учебно съдържание	План-тезис на учебното съдържание
1.	Технология на кожено-галантерийното производство	
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Разкрояване на материалите на детайли. ➤ Използваемост на материалите. ➤ Обработка на детайли. ➤ Монтажно-шевни операции и етапи при конфекционирание на кожено-галантерийни изделия. ➤ Дообработка и контрол на качеството на кожено-галантерийните изделия. ➤ Методика за изработване на типови кожено-галантерийни изделия. 	<ul style="list-style-type: none"> -Методи и системи на кроене. - Фактори, влияещи върху използваемостта на материалите. - Построяване на разходни норми. - Видове обработки и технологичното им изпълнение. -Методи на изработка на кожено-галантерийни изделия. -Технологична последователност за изработване на кожено-галантерийни изделия. -Видове дообработки. -Етапи на контрол на качеството на кожено-галантерийни изделия. -Методи на контрол на качеството на

		<p>готови изделия.</p> <p>-Съставяне на методика за цялостна изработка на кожено-галантерийни изделия.</p>
2.	Моделиране и конструиране на кожено-галантерийни изделия	
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Моделиране и конструиране на дребни кожено-галантерийни изделия по зададени размери. ➤ Моделиране и конструиране на едри кожено-галантерийни изделия – типови конструкции. ➤ Моделиране и конструиране на кожено-галантерийни изделия по снимка (дребни и едри). ➤ Възпроизвеждане на готово изделие по еталон. ➤ Моделиране и конструиране на кожено-галантерийно изделие – собствен модел. 	<p>-Построяване на основен чертеж</p> <p>-Детайлиране на модела.</p> <p>-Обработка на видимите краища и определяне на надпускания.</p> <p>-Машаб и пропорции, конструиране на хастарски, междинни и лицеви детайли.</p> <p>-Изчертаване и изваждане на шаблони.</p> <p>-Разкрояване на детайлите на кожено-галантерийни изделия.</p> <p>-Сглобяване на кожено-галантерийни изделия.</p> <p>-Разработване на собствени конструкции на кожено-галантерийно изделие</p>
3.	Материалознание	
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Изкуствени и синтетични кожи за галантерийни изделия. ➤ Текстилни материали. ➤ Спомагателни и междинни материали.. ➤ Естествени кожи за кожено-галантерийни изделия. ➤ Полимерни материали. 	<p>- Видове материали за изработване на кожено-галантерийни изделия.</p> <p>- Свойства на материалите.</p> <p>- Приложение на материалите в кожено-галантерийното производство.</p>
4.	Машини и съоръжения в кожено-галантерийното производство	
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Машини и съоръжения за кроене. ➤ Машини и съоръжения за предварителна обработка на детайли. ➤ Шевни машини. ➤ Машини за обков. ➤ Машини за физико-химични методи за конфекционирание. 	<p>- Общо устройство на машините по схема.</p> <p>-Приложение на машините в кожено-галантерийното производство.</p> <p>-Регулировки на работните органи на машините.</p> <p>-Неизправности при работа на машините.</p>
5.	Здравословни и безопасни условия на труд	
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Права, задължения и отговорности на работещите за здравословни и безопасни условия на труд. ➤ Пожарна и аварийна безопасност. 	<p>-Права и задължения на работниците в кожено-галантерийното производство.</p> <p>-Изисквания за здравословни и безопасни условия на труд при работа с машини.</p> <p>-Токсични и леснозапалими материали.</p>
6.	Икономика и мениджмънт	
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Обща тория на пазарното стопанство. ➤ Икономика на предприятието. ➤ Мениджмънт. 	<p>-Същност на икономическите категории.</p> <p>-Организация на производствената дейност и заплащане на труда.</p> <p>-Управление на бизнеса.</p>

3.2.Списък на изпитните теми и план-тезис на учебното съдържание.

ИЗПИТНА ТЕМА №1: Моделиране и конструиране на дребно кожено-галантерийно изделие по задание от изкуствена кожа

План – тезис:

- Скица на модела.
- Основен чертеж на изделието, детайлиране, шаблони.
- Техническа характеристика.
- Описание на технологичната последователност на изработване.
- Определяне вместимост на лицеви детайли на милиметрова хартия.
- Организация на производствения процес.

№	Критерии за оценяване на изпитна тема №1	Максимален брой точки 100
1.	Разработва скица на модела.	5
2.	Разработва основен чертеж (в мащаб 1:1) на модела и основните детайли.	35
3.	Прави техническо описание на модела.	20
4.	Съставя методика за изработка на изделието.	20
5.	Определя вместимост на лицевите детайли.	15
6.	Познава организацията на производствения процес.	5

ИЗПИТНА ТЕМА №2: Моделиране и конструиране на дамска чанта – плик / модел по еталон /

План – тезис на учебното съдържание:

Скица на модела.

- Основен чертеж и детайлиране на модела.
- Технологичната последователност на изработване на модела.
- Машини за подгъване на детайли.

Схема:

Учебник 6, стр.83, Фиг.47.

- Нормиране на труда.

№	Критерии за оценяване на изпитна тема №2	Максимален брой точки 100
1.	Прави скица на модела.	5
2.	Разработва основен чертеж.	35
3.	Съставя технологична методика за изработка на модела.	30
4.	Обяснява по схема общото устройство на машина за подгъване.	20
5.	Здравословни и безопасни условия на труд при работа с машина за подгъване на детайли.	5
6.	Дефинира и познава нормата на време и нормата на изработка.	5

ИЗПИТНА ТЕМА №3: Моделиране и конструиране на дамска ежедневна чанта с цип и хастар– торбичка / модел по задание/

План – тезис на учебното съдържание:

- Скица на модела и оразмеряване.
- Основен чертеж на модела и на основните детайли.
- Методика за разкрояване на модела.
- Методика на подготвителните операции на модела.
- Характеристика на материалите за хастарски детайли.
- Методи на мениджмънт.

№	Критерии за оценяване на изпитна тема №3	Максимален брой точки 100
1.	Прави скица на модела.	5
2.	Разработва основен чертеж.	40
3.	Разработва методика на кроене на модела.	20
4.	Разработва методика на подготвителни операции на модела.	20
5.	Познава материалите за хастарски детайли на кожено-галантерийните изделия.	10
6.	Познава методите на мениджмънт.	5

ИЗПИТНА ТЕМА №4: Моделиране и конструиране на дамска ежедневна чанта с капак / модел по/ задание/

План – тезис на учебното съдържание:

- Скица на модела и оразмеряване.
- Основен чертеж на модела.
- Методика за конфекционирание на модела.
- Характеристика на обкова в кожено-галантерийното производство.
- Съвременни подходи за управление.

№	Критерии за оценяване на изпитна тема №4	Максимален брой точки 100
1.	Прави скица на модела и го оразмерява.	10
2.	Разработва основен чертеж в мащаб 1:2.	35
3.	Съставя методика за конфекционирание на модела.	30
4.	Прави характеристика на обкова в кожено-галантерийното производство.	20
5.	Познава съвременните подходи за управление.	5

ИЗПИТНА ТЕМА №5: Моделиране и конструиране на ученическа чанта с вътрешна преграда и външни джобове/ модел по снимка /

План – тезис на учебното съдържание:

- Скица на модела и оразмеряване.
- Основен чертеж и детайлиране на модела.
- Методика на кроене на модела.
- Устройство на машините и съоръженията в кроялен цех.

Схеми:

Учебник 6 , стр.42, фиг. 23.

Учебник 6 , стр.36, фиг. 17.

- Организация на производството в кроялен цех.

№	Критерии за оценяване на изпитна тема №5	Максимален брой точки 100
1.	Прави скица на модела.	10
2.	Разработва основен чертеж на модела.	40
3.	Описва разкрояването на основни и спомагателни материали на модела.	20
4.	Обяснява по схема общото устройство на машините и съоръженията в кроячен цех.	25
5.	Познава организацията на работа в кроялен цех.	5

ИЗПИТНА ТЕМА №6: Моделиране и конструиране на ученическа раница от текстил /модел по задание/

План – тезис на учебното съдържание:

- Скица на модела.
- Основен чертеж на изделието.
- Работни шаблони на основните детайли на изделието.
- Класификация на шевните машините и приложението им в кожено-галантерийното производство.
- Контролингът-необходимост за всяка фирма.

№	Критерии за оценяване на изпитна тема №6	Максимален брой точки 100
1.	Прави скица на модела.	10
2.	Разработва основен чертеж.	40
3.	Изработва работни шаблони на детайлите на модела.	35
4.	Прави класификация на шевните машини и приложението им в кожено-галантерийното производство.	10
5.	Познава контролингът-необходимост за всяка фирма.	5

ИЗПИТНА ТЕМА №7: Моделиране и конструиране на спортен сак с кедерирани краища – модел по задание

План – тезис :

- Скица на модела.
- Основен чертеж на изделието.
- Техническо описание на модела.
- Видове обработки на видимите краища на кожено-галантерийните изделия.
- Принцип на бодообразуването при шевните машини (схема).
- Учебник 6 , стр.109, фиг.7.
- Работна заплата.

№	Критерии за оценяване на изпитна тема №7	Максимален брой точки 100
1.	Прави скица на модела.	10
2.	Разработва основен чертеж.	35
3.	Прави техническо описание на модела.	15
4.	Характеризира видовете обработки на краищата на кожено-галантерийните изделия.	20
5.	Описва принципа на бодообразуването при шевните машини.	15
6.	Познава формирането на работната заплата.	5

ИЗПИТНА ТЕМА №8: Моделиране и конструиране на пътна чанта с мека конструкция/ модел по задание/ в мащаб 1:2/

План – тезис :

- Скица на модела и оразмеряване.
- Основен чертеж на модела.
- Методи за изработка на кожено-галантерийни изделия-класификация характеристика
- Общо устройство на машини за физико-химически методи за изработка на кожено-галантерийни изделия (схема.)
Учебник 5 , стр.115, фиг. 67.
- Принципи на мениджмънта.

№	Критерии за оценяване на изпитна тема №8	Максимален брой точки 100
1.	Прави скица на модела и го оразмерява.	10
2.	Разработва основен чертеж на модела.	35
3.	Класифицира и характеризира методите за изработка на кожено-галантерийни изделия.	30
4.	Обяснява по схема общото устройство на УЗП апарат.	20
5.	Познава принципите на мениджмънта.	5

ИЗПИТНА ТЕМА №9: Моделиране и конструиране на официална дамска чанта от естествена кожа – собствена разработка

План – тезис :

- Скица на модела.
- Основен чертеж и шаблони.
- Техническа характеристика на модела.
- Неизправности при работа с права шевна машина.
- Съвременни подходи за управление.

№	Критерии за оценяване на изпитна тема №9	Максимален брой точки 100
1.	Прави скица на модела.	10
2.	Разработва чертежа на модела и шаблоните му.	40
3.	Прави техническа характеристика на модела.	25
4.	Познава неизправностите при работа с права шевна машина.	20
5.	Познава съвременните подходи за управление.	5

3.4. Система за оценяване.

Оценяването на изпитните теми се извършва по критериите, записани след всяка изпитна тема.

Системата за оценяване е точкова. Сумата от точките за всички критерии за една тема е 100. За всеки критерий точките са определени, съобразно неговата тежест и са максимални. В зависимост от показаните знания по съответния критерий могат да се получат от 0 до максималния брой точки.

- при пълно и вярно покриване на всички критерии се поставя максималния брой точки – 100;
- при непълно покриване на съответния критерий се отнемат до 20% максималния брой точки за съответния критерий;
- при направени пропуски и грешки се отнемат над 50% от максималния брой точки за съответния критерий;
- при непокрит критерий не се дават точки.

Точките се сумират за темата и се приравняват към цифрова оценка по следната формула:

$$\text{Оценка} = \frac{6 \times \text{получен брой точки от ученика}}{100}$$

Оценката се изчислява с точност до стотни.

4. СЪДЪРЖАНИЕ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА СПЕЦИАЛНОСТТА.

Изпитната програма за държавния изпит по практика на специалността съдържа:

- Насоки за организиране и провеждане на държавния изпит по практика на специалността.
- Насоки за разработване на индивидуалните практически задания.
- Критерии за оценяване.
- Система за оценяване.

4.1.Насоки за организиране и провеждане на държавния изпит по практика на специалността

Държавният изпит по практика на специалността се провежда в училището.

Учениците се явяват в деня на изпита с определеното от училището работно облекло.

Продължителност на изпита – до три дни по 6 часа, съгласно заповед на директора на училището.

Индивидуалното практическо задание се утвърждава от директора на училището и се изтегля в деня на изпита.

4.2.Насоки за разработване на индивидуалните практически задания

Индивидуалното практическо задание, което получава всеки ученик съдържа:

- Наименование.
- Съдържание на извършваната работа.
- Изисквания на които трябва да отговаря изработеното изделие.
- Изисквания по ЗБУТ.
- Санитарно-хигиенни изисквания и опазване на околната среда.
- Срок за изпълнение.

Съдържанието на индивидуалното практическо задание се описва в бланка и се придружава от протокол за изпълнение и карта за оценяване.

По време на изпита учениците извършват следните практически задачи:

- Цялостно изработване на образец кожено-галантерийно изделие включващо:
 - разработване на основни работни шаблони за разкрояване на кожено-галантерийно изделие
 - разкрояване и обработка на скроени детайли на изделието
 - цялостно конфекциониране на кожено-галантерийно изделие
- Изчисляване на разходна норма на основни материали с определяне на вместимостта на лицевите детайли върху милиметрова хартия.

4.3.Критерии за оценяване

Критерии за оценяване	Максимален брой точки 100
1. Спазване изискванията за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.	5
2. Спазване технологията на кроене, обработка и конфекциониране на изделието.	35
3. Самостоятелност на изработка на изделието и презентация на извършената работа.	10
4. Качество на изработка на изделието.	10
5. Точност и прецизност при изработване на шаблоните.	15
6. Определяне разходна норма на основни материали.	15
7. Време за изпълнение.	10

4.4.Система на оценяване

Оценяването се извършва по точкова система. На всяко практическо задание се поставя оценка, съобразно посочените критерии.

За преминаването от точкова в цифрова система се използва формулата от т. 3.4. на тази изпитна програма.

5. ЛИТЕРАТУРА

1. Василев, Е. и колектив. Справочник на обувния специалист. Техника, 1990 г.
2. Цветков, П. и колектив. Материалознание за обувното и кожено-галантерийното производство. Техника, 1987 г.
3. Червенова, А. и колектив. Технология на кожено-галантерийното производство част I и II Техника, 1977 г.
4. Червенова, А. и колектив. Технология на кожено-галантерийното производство Техника, 1988 г.
5. Грънчаров, Хр. и колектив. Машини в кожено-галантерийното производство Техника, 1991 г.
6. Владимиров, В. и колектив. Машини и съоръжения в производството на обувни изделия.

6. АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

1. инж. Славка Койчева - МОН
 2. ст. ас. Фани Годорова – ДИУУ, гр. София
- Професионална гимназия по текстилни и кожени изделия – гр. София**
1. инж. Н. Стоевска
 2. инж. Р. Михайлова
 3. инж. Татяна Стоянова